

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XLII. Furentem quid delubra iuvant

urn:nbn:de:bsz:31-101049

FVRENTEM QVID DELVBRA IUVANT.
XLII.



SEN. *Amor per cælum volat*
 HIPPOL. *Regnumque tantum minimus in superos habet.*
 OVID. DE **F**orte aderam juveni, dominam lectica tenebat,
 REM. LIB. 2. *Horrebant sevis omnia verba minis ;*
Iamque vadaturus, lecticâ prodeat, inquit,
Prodierat ; visâ conjuge mutus erat ;
Et manus, & manibus duplices cecidere tabella
Fertur in amplexus, atque ita, vincis, ait.

Isf wijs,

*Jst wijs, ist mal,
't Lief boven al.*

EEn vrijer gingh te kere, om God te mogen dancken,
Van dat hy was geraect uyt alle minne-rancken;
Maer siet! hem comt te moet sijn lieve viandin,
Die blies hem, even daer sijn eerste wesen in:
Sy gaf hem maer een lonce, daer gingh de Godsdienst henen,
Sy gaf hem maer een lach, sijn yver is verdvvenen:
„De sim vergeet de maet, en pleeght haer oudt ghebaer,
„Als sy haer eersten vvensch, de noten vvort gevvaer.

..... Furentem
Quid delubra juvant?

I*Ane, Deo grates actum cum nuper abires,
Laxa forent paphio quod tua colla jugo,
Forte Tryphana tibi medio venit obviam templo,
Dumque venit, dulci risus ab ore fluit.
Da veniam pietas, Domine succumbimus, inquis,
Relligionis amor, victus amore, jacet.
Non aliter gestu saltare parata decoro,
Fertur in obiectas simia stulta nuces.*

Voila de mes devotions.

RObin guari d'amour a Dieu va rendre grace,
La veüe de son feu ce bon dessein efface,
Le finge va quitter le bal, pour peu de nois.
L'Amour montant au cœur, devotion n'a poix.

*Al setm' een puylt hoogh op een stoel,
Sy springt al weder na de poel.*

AL gaet de baviaen met opgerichte leden
Luyft op de rechte maet, en als een mensche treden,
Hy des al niet-te-min rijt haestigh opte loop,
Al worter maer een noot geslingert inden hoop:
T'is al om niet gepooght een seugh te willen eeren,
Sy wil doch vvederom tot haren modder keeren;
Al vvort een lichtekoy oock tot een echte vrou,
Noch kijckt het oude mal by vvijlen uyte mou.

Semper in antiquum sordida corda ruunt.

S*fmus è silvis mediam perductus in urbem,
Ad cytharam choreas ducere doctus erat:
Iamque salit, comitesque simul, spectante popello,
In medios sparsa cum cecidère nuces:
Ille videns quod amat, frustra indignante magistro,
In sua vota ruit, deseruitque chorum.
Nequidquam viles animæ tolluntur in altum.
Simia, quidquid agas, simia semper erit.*

Au vilain, honneur en vain.

LE singe au lieu d'aller au bal, & la cadence,
Courir apres des noix se vilement avance.
Fay grand, tant que voudras, un gueux ou vil cocquin.
Il panchera tousiours a son vieil chemin.

VSQVE

In quibus de administris principi eligendis diligens tractatus est, inter cetera, bonos bonis prognatos, honestaque familiâ oriundos præcipuè assumendos inculcant. Fortes quippe fortibus creari, melioresque melioribus propagari, secundum naturam putant; Animi vilis in viro principe indicium esse, viles sibi adhibere, inclamant.

Magnos libertos certissimum non magni principis argumentum esse, confidenter pronuntiat Plinius.

Quid ita? quia fortuna, ut inquit ille, non mutat genus, & difficile omnino insitam homini naturam honoribus superare. Erept, imò erumpent haud dubiè etiam in mediis sæpe splendoribus agnata aut innata sordes, & identidem aliquâ parte sese exeret plebeja humilitas.

Asellum, licet exuviis leonis bestiam hinc inde diligenter obducas, nunquam tam exactè velabis, quin alibi identidem emergent infames auriculae. Bene ergo pœta.

Die haer werck makē vande princen voor te schrijven, wat voor dienaers de selve ontrent haer behooren te gebruycken, meynen dat men niet dan goede, en vande goede ghecomen, daer toe behoort te vorderen: oordeelende dattet natuerlijck is, datter vrome van vrome herkomen; en dattet een teycken is van een laegh ende onvorstelijck ghemoeft, slecht en gheringh volcxken ontrent sich te lydē. Ten moet geen grootmoedich prince wesen, die een hoop vry gelatē slaven groot maect (seyt Plinius.) En waerom dat? groote staten en veranderen niemands gheslachte; een ingeboren aert en wert nimmermeer door eer-ampten wech ghenomen, de vilicheydt sal alijt hier of daer, selfs dickwils alffer meest eer te kavelen sal zijn, erghens uytpuylen, ende haer latē sien: want schoon ghy een esel met een lecuwen huyt wel ter keure om end' om pooght te bedecken, hoe behendelijck ghy dat oock sult meynen te doen, soo salder noch evenwel hier of daer een esels oore uyt kijcken.

HORAT.

Naturam expellas furcâ, tamen usque recurret,
Et mala perumpet furtim vestigia victrix.

MENAND.

Natura omnibus doctrinis imperat.

Li 2

2. CORIN.

Dewijle de satan verandert wort in een engel des lichts, so en ist dan geen wonder dat syne dienaers verandert worden, als dienaers der gherechticheydt, der welker eynde sal wesen na haer wercken.

DE sim gingh opte maet, zy hadde leeren springen,
 Sy trat gelijk een mensch, het schenen moye dingen,
 Maer alse noten sacht gellingert inden griel,
 Soo vvaft dat flux het beest ter aerden neder viel.
 Dus gaettet met het volck, dat niet op vware gronden,
 Maer uyt gevvoont alleen is aen de deught gebonden;
 Want komter maer een schijn van eenigh kleyn ghevvin,
 De tucht en haer gevolgh is flux haer uyt den sin.

O curvæ in terras animæ!

D*Um salit ad numeros, erectaque corpora tollit
 Simius, hunc aliquis jam negat esse feram.
 Forte nuces alius medium projecit in agmen,
 Vidit, & in prædam bestia stulta ruit,
 Nil hominis retinens. Quibus, assuetudine tantum,
 Futilis in vano perstrepi ore fides,
 His, modici dum spes affulgeat ulla lucelli,
 Excidit, heu! fluxæ religionis amor.*

HEBR. 12. 16.

Que nul ne soit paillard ou profane comme Esau, qui pour une viande vendit son droit d'aïnesse.

LE singe va au bal, portant en haut la teste,
 Mais, pour cucillir des nois, se va courber en beste.
 Qui leur devotions ne font que pour le train,
 Les quittent, aussi tost qu'il ont espoir de gain.

O CVR-

A Talantam, magna pernicitatis vir-
ginem, in medio cursus certamine,
magno conatu ad metam properantem,
aurei mali jactu remorata fuisse ab Hip-
pomene, tradunt poëta: Eodem ferè cal-
liditatis genere miseros non raro mortales
supplantat vaser ac versipellis humani
generis adversarius, quoties aliquem ac-
cinctum jam, ac ad vitæ melioris metam
properantem alibi conspicit; Protinus
enim, objecto aliquo malo aureo, id est, ob-
lato sive divitiarum splendore, sive ho-
norum gloriâ, sive alio illecebrarum ge-
nere, curvas in terram animas de felici
statu deturbat. & ad vetera ac absoleta
retrahit. Tigridis impetum, uno factuum
objecto, frangit venator, & belluam ad
antrum, unde prodierat, remittit: idem
nobis non raro usu venit. Sape rerum
fluxarum abdicationem, caelestium amo-
rem, ac desiderium animo concipimus; at
vix sacer iste furor in cursu est, cum ilico,
nescio quid, quod animo nostro blandia-
tur, nobis objicit diabolus, quo veluti no-
bis ipsis erepti, in antiquum relabimur.
Caveamus, & meminerimus, bene inci-
pere egregium, bene desinere regium esse.

DE poëten verhalen ons dat Hippomenes
de snelle Atalanta, hem nu bynaect voor-
by ghelooopen zijde, met het uytwerpen van
eenen gulden appel, soo heeft weren te verloc-
ken, dat sy haren loop stremmende, om dien
op te grypen, eyntelijck in de loopbane is ver-
wonnen ghebleven. Dierghelijcken treck wert
ons menichmael gespeelt van onsen eri-vyant
den duyvel; want so wanneer hy gewaer wert
datter yemandt sich heeft opghelchoit, ofte
syne voeten opgheheven, om te trachten na de
mate van een beter leven: soo weet hy ter-
stont ons eenigen gulden appel van eere, rijk-
dom, of dierghelijcke lock-aes voor te stellen,
om ons daer mede uyt den rechten wegh te
trecken, en alsoo in ons goedt voornemen te
vertraghen. De jagers hebben een gewoonte
(alffe jonghe tyghers uyt haer hollen gherooft
hebben, ende vande oude in groote snelheydt
werden naergevolcht, ontsiende den rasenden
yver van't vinnige ghedierte) dat sy een vande
selve jongen laten vallen; het welke het beest
vindende, neemt het op, laet af van haer na te
jagen, en draecht weder inden nest; en mid-
deler tijdt ontkomen de jagers met de reste.
Even soo gaetret met ons toe: 't schijnt som-
wylen dat wy zijn uytghegaen om met vier-
gher herten te loopen den wegh onser salig-
heydt, maer so ons middeler tijdt yer, den vlee-
sche aenghenaem, by onsen vyandt wert voor-
gheworpen, wy nement op: ende en jaghen
niet vorder, maer kruypen wederom als in on-
se oude hollen. Hier voer staet te wachten, ende
streich in ghedachtenisse te houden, dattet eer-
lijck is wel te beginnen, maer heerlijck wel te
eyndighen.

IOB. 8. 20.

G Audium hypocrite ad instar puncti:
si ascenderit usque ad calum quasi
sterquilinium in fine perditur, & qui
eum viderant, dicent, ubi est?

MATH. 6. 33.

C Erche premieremēt le regne de Dieu
& sa justice, & toutes ces choses
vous serons baillées par desus.

Ii 3

QVID